

Alemanya, contra els paradisos fiscals

Mentre el G20 discutia com posar setge als paradisos fiscals, a Alemanya les autoritats fa temps que malden per evitar l'evasió fiscal de les grans fortunes a través dels bancs.

Martin Maurer encara es recorda perfectament d'aquell dia gris del novembre de l'any passat. Resideix molt a la vora de la *Bahnhofstrasse* ('carrer de l'estació') de Zuric, damunt d'una botiga de roba d'home i, com a cap de l'associació de bancs estrangers a Suïssa, vetlla pels interessos d'unes 150 institucions bancàries, entre les quals també vint d'alemanyes.

Maurer va començar de rebre moltes trucades d'administradors de béns, neguitosos. Una carta de set pàgines de l'Institut Federal de control del Servei Financer (BaFin) alemany adreçat a totes les cases de crèdit alemanyes amb filials suïsses els havia espantats. L'autoritat de Bonn va fer preguntes incòmodes sobre una qüestió explosiva. Volien saber quants comptes gestionaven les filials suïsses per a institucions i trusts alemanys, i quantes d'aquestes institucions tenien la seu al paradís fiscal de Liechtenstein.

L'escrit "era formulat d'una manera poc clara i sense l'acord de la direcció del mercat financer suís", diu Maurer. Per açò es va reunir amb alguns membres de l'associació de bancs alemanys. Durant la sessió van interpretar el text, diu el funcionari, "es van intercanviar les respostes possibles". Els guardians de bancs de Bonn, en canvi, s'ensuaven un complot i convenis secrets. A mitjan febrer, el BaFin va preguntar insistentment a alguns bancs alemanys sobre qüestions específiques.

L'intent, fins ara desconegut, del BaFin pretén pressionar els bancs del país

en la lluita contra el frau fiscal. És la part discreta d'una estratègia-tenalla amb la qual Alemanya ha volgut eliminar els paradisos fiscals de Suïssa abans fins i tot que el G20 es decidira a assetjar-los.

Una ofensiva poc diplomàtica.

Des de fa mesos, el ministre de Finances alemany, Peer Steinbrück, dirigeix personalment les maniobres públiques d'aquesta batalla. Sovint, el ministre amenaça el veí tossut amb el *fuet*; unes altres voltes compara els suïssos amb *indis* a qui han de fer front els *cavallers*. Regularment, aquests atacs motiven protestes diplomàtiques. Fa quinze dies, per exemple, la ministra d'Afers Estrangers helvètica va citar l'ambaixador alemany i va descriure les declaracions de Steinbrücks d'"inacceptables, agressives i ofensives". D'una altra banda, el ministre es queixa de rebre cartes amenaçadores provinents de Suïssa en les quals és anomenat "esbirro nazi".

En l'eterna lluita entre ministres de Finances i evasors d'impostos el to ha esdevingut ben aspre. Mentre el sector d'inversió de capital troba sempre noves idees per a assegurar els béns dels seus clients davant la intervenció del fisc, els governs avancen més vehemements que mai contra els paradisos fiscals, tal com es va posar de manifest a la reunió del G20 a Londres. Precisament la crisi financera global ofereix, per primera vegada en molts anys, l'oportunitat de restringir l'evasió fiscal a escala mundial.

La plaça dels bancs a Zuric. Els guardians dels

Les agències tributàries de tot el món han posat fil a l'agulla i, aquests darrers mesos, s'han apuntat una bona colla d'èxits. L'evasió fiscal ja fou el centre d'atenció el febrer de l'any passat, quan es va fer un escorcoll espectacular al cap de Correus, Klaus Zumwinkel, que, amb l'ajuda de bancs de Liechtenstein, havia evadit impostos en sumes milionàries.

Poc temps després, a base de pressions polítiques i econòmiques, els EUA forçaren el secret bancari suís i aconseguiren que els lliuraren les dades dels comptes dels ciutadans nord-americans al banc suís de primera categoria, l'UBS.

La convicció que hi ha una acció recíproca entre els paradisos fiscals i la fragilitat del sistema financer mundial s'ha estès entre molts governs. Perquè la discreció dels centres *offshore* en

bancs sospiten que hi ha un complot i convenis secrets.

qüestions bancàries no protegeix només els evasors d'impostos, sinó que també ajuda els bancs a evitar en part els controls estatals sobre les seues arriscades operacions de crèdit.

Però sobretot hi ha un motiu ben profà perquè els països industrials augmenten la pressió sobre els paradisos fiscals: els ministres de Finances necessiten recaptar impostos dels seus ciutadans. La crisi financera mundial s'agreuja de mes en mes. Constantment, noves males notícies endeuten els pressupostos de l'estat més enllà dels seus límits

i les arques dels estats necessiten fons com l'aigua els rius. En aquests temps, els fraus fiscals són crims capitals i els col·laboradors als paradisos fiscals en són els còmplices.

La circulació lliure i global de capitals ha fet que siguin més actius no tan sols els consorcis, sinó també els béns dels ciutadans. El Consulting Group de Londres calcula que els béns privats situats als centres *offshore* i a paradisos fiscals pugen a 7,3 bilions de dòlars. Només a Suïssa hi pot haver aparcats uns dos bilions de dòlars.

El problema del frau fiscal és que els paradisos floreixen, i s'eviten impostos també legalment i a gran escala

Final de la partida. L'enquesta del BaFin a 31 instituts de crèdit alemanys, encarregada pel ministeri de Finances alemany, mostra com molt sovint hi ha en joc pràctiques molt dubtoses. Amb la intenció de provar el compliment de les obligacions amb relació a la neteja de capital, la tropa de Steinbrück volia fer-se "una idea general de les activitats comercials de les societats filials i de les participacions a Liechtenstein i Suïssa amb donacions, segons la legislació de Liechtenstein i alguns altres vehicles poc transparents", assegura un portaveu del ministeri.

Els resultats han sorprès els experts del ministeri. Els bancs informaren que a través de les seues filials suïsses "tenien comptes de molts centenars de donacions de Liechtenstein", diu una font. Només la sucursal suïssa del

Andorra, de la llista negra de paradisos fiscals a la llista grisa

Tal com havien demanat els membres del G20, l'OCDE va fer pública durant la cimera de Londres una llista de paradisos fiscals. De fet, són tres llistes que van des del negre fins al gris clar. A la llista negra hi ha Costa Rica, l'Uruguai, Malàisia i les Filipines, que ni tan sols s'han compromès a respectar els estàndards internacionals. En una segona categoria, el gris fosc, hi ha centres financers com ara Suïssa, Xile, Guatemala, Àustria, Bèlgica, Brunei, Luxemburg i Singapur, que sí que han donat signes de voler cooperar en la lluita contra l'evasió fiscal, si bé encara no han fet una aposta decidida per complir els estàndards internacionals. En el cas dels quatre estats europeus inclosos en aquest bloc, l'OCDE precisa que ja han retirat les reserves sobre l'article 26 dels convenis relatius a l'aixecament del secret bancari en cas de frau.

I finalment, la llista de paradisos fiscals d'un to gris més clar conté un tercer grup de països on hi ha Andorra, Gibraltar, Mònaco, Panamà, San Marino i Liechtenstein, entre més. El criteri determinant per a abandonar les dues primeres llistes és signar acords d'intercanvi d'informació segons els estàndards de l'OCDE. Un mínim de 12 acords són requerits per a figurar a la llista blanca, al costat de països com ara els Estats Units, Alemanya, el Regne Unit, l'estat francès o l'estat espanyol. L'OCDE constata el compromís andorrà, però a la vegada evidencia que no s'ha procedit a l'intercanvi d'informació fiscal amb cap país. Entre els companys del Principat a la llista gris fosc, n'hi ha que ja tenen vuit acords signats, com ara les illes Caiman, o set, com ara Antigua o les Antilles Holandeses.

Andorra temia que el seu copríncep, el president Nicolas Sarkozy, abdiqués el càrrec si el resultat de la cimera del G20 no els era positiu. Els rumors de les darreres setmanes van fer que el Principat dels Pirineus cedís una mica i adoptés alguns compromisos en matèria de transparència fiscal. Ara només cal que els compleixi.

Gemma Aguilera

Deutsche Bank gestiona una gran part d'aquestes partides. El banc no vol fer-hi res; tampoc alguns altres bancs amb grans negocis a Suïssa, com ara el Commerzbank i el seu filial, el Dresdner Bank.

L'anàlisi dels resultats ja té conseqüències. La normativa per al canvi de les obligacions en el context de la llei de la cèdula hipotecària que s'acaba de reformar a Alemanya, s'ha endurit enormement. A partir de l'abril els bancs han d'encarregar a les seues filials "que anul·len les relacions comercials que no siguin transparents", segons el ministeri. Parlant clar: el negoci dels bancs alemanys amb institucions de diner negre de Liechtenstein s'ha d'acabar d'una manera taxativa. I perquè els bancs no caiguen en la temptació, el departament anunciarà aviat "inspeccions especials del Ba-

Fin". Paral·lelament, Deutsche Bank i Commerzbank han retut comptes amb relació als paradisos fiscals en una compareixença al Bundestag.

La pressió sobre la indústria financera no és suficient per a guanyar la batalla contra els paradisos fiscals. Per això a l'octubre Steinbrück es va reunir amb el ministre del Pressupost francès, Eric Woerth, i 15 representants més del govern de l'OCDE a París, on es va avançar en algunes de les mesures que ara ha concretat el G20.

L'amenaça de ser proscrius com a paradisos fiscals, juntament amb territoris sospitosos com les illes Turks i Caicos, ha produït efectes inesperats. Liechtenstein, Suïssa i també Hong Kong i Singapur mostren ara un deler inusitat per la fiscalització. Durant les setmanes prèvies a la cimera, els governs d'aquests països anunciaren la

intenció de col·laborar en l'intercanvi d'informació. Fet i fet, els ha permès de passar de constar a les *l·listes negres* a les *l·listes grises* dels països identificats com a paradisos fiscals.

La recepta alemanya. Dues setmanes abans de la cimera de Londres, una delegació suïssa va visitar per primera vegada el ministeri de Finances alemany per abordar la qüestió dels paradisos fiscals. Uns dies abans havia fet això mateix una delegació de Liechestein. Uns i altres van fer saber a les autoritats alemanyes que, tot i estar disposats a ampliar la col·laboració, l'aportació de més informació no afectaria els antics clients, protegits per una reglamentació d'amnistia.

Al parlament, aquests condicionaments són motiu de controvèrsia. Gerhard Schick, el portaveu de política financera dels Verds, considera inacceptable aquesta condició: "No pot ser que els delictes siguin premiats posteriorment amb l'absolució i el guany d'interessos." El diputat socialdemòcrata Edelgard Bulmahn també s'oposa a les concessions. "Els fraus fiscals s'han de combatre conseqüentment", diu el president del comitè d'economia, "perquè no és *peccata minuta*, és un acte criminal".

En canvi, el president del grup parlamentari de l'SPD, Peter Struck, no descarta categòricament una amnistia: "Per a nosaltres és important que trobem amb Suïssa una solució sòlida i suficient", diu. "Encara que el govern suís aplicara una amnistia àmplia per als defraudadors fiscals, nosaltres no hi participaríem."

El conflicte que acaba de començar a l'entorn de les demandes d'amnistia mostra com és de difícil la lluita contra els paradisos fiscals. Els ministres de Finances celebren èxits espectaculars, però al mateix temps es demanen quant duraran aquestes victòries. Els detractors d'alçar el vel que ara amaga els paradisos fiscals, mentrestant, s'organitzen. Ho han fet, per exemple, contra la llei projectada per a combatre els fraus fiscals que la gran coalició entre socialdemòcrates i demòcrata-cristians vol aprovar abans de l'estiu. La filosofia del projecte de llei és senzilla: si un estat no aporta la informació, ho haurà de fer el contribuent.

Paradisos financers a les illes Turks i Caicos i a Singapur: sempre hi ha noves possibilitats de frau.

Així doncs, ciutadans i empreses que fan negocis amb paradisos fiscals indesitjables hauran de lliurar a l'administració un informe ben detallat. En el futur, en aquests casos, el fisc podrà reclamar declaracions jurades als subjectes a impostos, i podrà demanar informacions als bancs estrangers. Qui s'hi negue, haurà de conformar-se amb penalitzacions fiscals.

Si la llei fracassara –i podria passar, perquè alguns sectors de la CDU no ho veuen prou clar–, disminuiria la pressió sobre els paradisos fiscals perquè canvien les seues pràctiques. Això ha passat sovint. En el passat els estats han intentat constantment eixugar els paradisos fiscals. Les experiències són més aviat decebedores.

Des del 1998 l'OCDE adopta mesures contra la deshonest competició d'impostos. Va estigmatitzar 41 països que abans eren paradisos fiscals. Al cap de poc temps en desaparegueren 35 de la llista, perquè havien signat la norma de l'OCDE per a l'intercanvi d'informació.

El 2005, els polítics aplaudien com una fita històrica la norma de la UE relativa a la imposició de gravàmens sobre els impostos. D'aleshores ençà, tots els pagaments d'interessos dels bancs a l'estranger es notifiquen directament al país d'origen, o no.

Per a protegir els seus secrets bancaris i els seus clients estrangers, Luxemburg, Àustria i Bèlgica –membres de la UE–,

a més de Suïssa i Guernsey, podien imposar un impost en origen als comptes estrangers. Com que només es considera una part del saldo actiu i dels béns, la norma per als impostos “té tants forats com un formatge suís”, explica el Ministeri de Finances. “Només que ací els forats prevalen”, afegeix.

Eixir-ne per la porta de darrere.

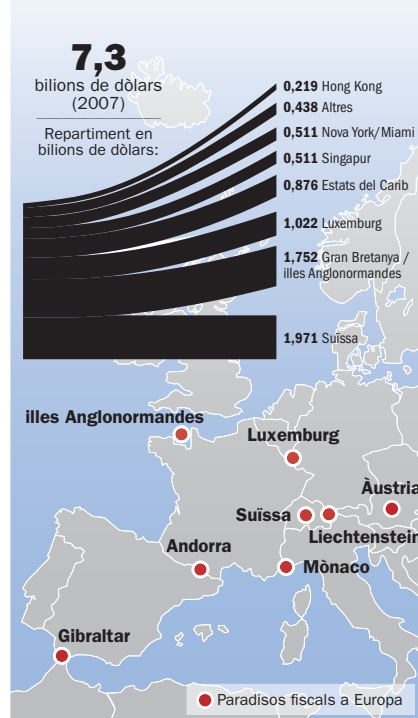
El problema amb els fraus fiscals és que els paradisos floreixen, i s'eviten impostos també legalment i a gran escala. “L'evasió d'impostos ja ha passat de moda”, diu el penalista d'impostos Jürgen Schneider, des d'Hamburg.

Trucs legals d'impostos, com per exemple el *holding* maltès, passen a primer pla. De fet, en aquest estat petit floreix des de fa anys una indústria d'elusió d'impostos que també permet el fisc alemany. Sense ser molestat pels ministres de Finances, Malta, membre de la UE, ofereix un model d'estalvi d'impostos a tota prova. “Els béns s'introdueixen en la filial d'un *holding* maltès”, explica Stefan Süß, expert en impostos, de Munic. Els rendiments de la filial es graven amb impostos, però són reemborsats a través del *holding*. “Per tant, finalment els rendiments no queden gravats pels impostos”, diu Süß.

Fins i tot si Suïssa, Singapur i companyia permeteren l'intercanvi d'informació, hi hauria prou models d'elusió. I tampoc corre pressa. “La majoria dels evasors d'impostos tenen prou temps per a aclarir la seua situació de diner negre”, diu el penalista d'impostos; el secret bancari dels paradisos fiscals “s'ablanirà només a poc a poc”.

Lliures del fisc

Béns privats a l'estranger administrats per bancs d'arreu del món:

Font: Associació Suïssa de Banquers/BCG, OCDE // Gràfic: V. PRIETO

Beat Balzli, Markus Dettmer i Nana Gerritzen

Traducció de Beatriu Vallès